

Zastosowanie metody randomizacji odpowiedzi w badaniach ankietowych dotyczących używania substancji psychoaktywnych

Application of the randomized response method in surveys concerning use of psychoactive substances

Zofia Mielecka-Kubień

Uniwersytet Ekonomiczny, Katedra Ekonometrii, Katowice

Abstract – When the answer to sensitive survey question potentially shows the respondent in an unfavourable light, this will typically result in numerous refusals and/or responses of low validity. This holds true for questions inquiring about the amount or frequency of alcohol consumption, cigarette smoking and drug use. The randomized response method, proposed in 1965 by S.L. Warner, reduces the range of non-sampling errors caused by refusals and non-valid response patterns: by a random device as integral part of the survey, the respondent receives a guarantee of absolute anonymity. The paper outlines the functioning of the method, as well as its application examples from the author's current research.

Key words: Non-sampling errors, randomize response method

Streszczenie – W przypadku, gdy odpowiedź na pytanie ankiety może przedstawić respondenta w niekorzystnym świetle, można oczekiwać licznych odmów odpowiedzi, a także udzielania odpowiedzi nieprawdziwych. Do grupy tego rodzaju pytań kłopotliwych należą pytania o poziom lub częstość spożywania alkoholu, używania narkotyków czy palenia papierosów. Metodą pozwalającą na znaczne ograniczenie wielkości błędów nielosowych, wynikających z braków odpowiedzi oraz udzielania odpowiedzi nieprawdziwych, jest metoda randomizacji odpowiedzi zaproponowana w 1965 roku przez S.L. Warnera – dzięki wprowadzeniu do badania mechanizmu losowego respondent ma zapewnioną niepodważalną anonimowość. W artykule przedstawiono sposób działania tej metody oraz przykłady jej zastosowania przez autorkę i w badaniach prowadzonych pod jej kierunkiem naukowym.

Słowa kluczowe: błędy nielosowe, metoda randomizacji odpowiedzi

UWAGI WSTĘPNE

Badania dotyczące faktów, postaw, opinii i zachowań związanych z uzależnieniami często opierają się na wynikach badań ankietowych, których zaletą jest możliwość otrzymania informacji bardzo trudnych lub zasadniczo niemożliwych do uzyskania w inny sposób, wadą natomiast – występowanie, obok nieuniknionego błędu losowego (wnioskuje się o populacji na podstawie jej części, czyli próby losowej),